

TÜRKİYEDE ZOOTEKNİ EĞİTİMİNDEKİ DEĞİŞİMLER, GELECEK İLE İLGİLİ BAZI GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER¹

Prof.Dr.Erdoğan Pekel
Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü
Emekli Öğretim Üyesi

Giriş

Bu makalede; Yüksek Ziraat Enstitüsünün kuruluşu, akademik yapısı ve gelişimi ile lağvedilmesi ve fakültelerinin Ankara ve İstanbul Üniversitelerine bağlanması, Ziraat Fakültelerinde Eğitimin Bölüm sistemine göre yapılması ile tarımın diğer kollarında olduğu gibi Zootekni alanında da bölüm düzeyinde eğitimin başlaması, diğer Ziraat Fakültelerinin açılması ile bu eğitimin yaygınlaşması, Ziraat Fakültelerindeki yapısal değişimlere paralel olarak Zootekni eğitiminde de meydana gelen gelişim ve değişimler, irdelenmiş, gelecekle ilgili bazı görüş ve düşünceler belirtilmiştir.

Gerçi ilk Yüksek Ziraat Okulu, Sadrazam Reşit Paşa'nın talimatıyla 1848'de Mektebi Zirai Şahane adı ile İstanbul Yeşilköy civarında kurulmuş ancak çeşitli nedenlerle iki yıl sonra kapatılmış, daha sonra 1893 yılında Halkalı Ziraat Mektebi Alisi kurulmuştur. Ancak bu makalede Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana olan gelişmeler ele alındığından bu okullar burada sadece zikredilmekle yetinilmiştir.

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Tarımsal Yüksek Öğrenim

Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda ülkede Ziraat Mühendisi yetiştiren yegane Yüksek Öğretim Kuruluşu Halkalı Yüksek Ziraat Mektebi idi. 1923 yılından başlayarak bu mektepten mezun olan birçok genç ziraatçı gruplar halinde özellikle Almanya'ya gönderilmiş, kendilerine ileri bir tarımsal öğretim yapma ve modern araştırma teknik ve yöntemlerini tanıma olanağı sağlanmıştır. Bu gençler yurda döndüklerinde devlet kuruluşlarında görev alarak yeni devletin tarımsal organizasyonunu kurma, işletme ve geliştirme görevlerini üstlenmişlerdir. Başlangıçta Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü, Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü ve Orman Genel Müdürlüğü şeklinde yapılan Tarım Bakanlığı, gelişen ihtiyaçlar dikkate alınarak, sonraki dönemlerde bu üç ana birimden pek çok yeni kuruluş geliştirmiş ve Ziraat Mühendisleri'ne de büyük ölçüde çalışma ortamı açılmıştır.

Diğer taraftan 1927 yılında Hükümet ülke tarımını inceleyerek bir rapor hazırlamak üzere Almanya'dan bir heyeti Türkiye'ye davet etmiştir. Başkanının ismine atfen Oldenburg Heyeti olarak adlandırılan bu heyetin raporunda yer alan önemli önerilerden biri de, Türkiye'de modern bir Ziraat Yüksek Öğretim Kurumu'nun açılması olmuştur.

Bu rapor sonucu, 05.07.1927 tarih ve 1109 sayılı "Ziraat ve Baytar Enstitüleri ile Ali Mekteplerin Tesisine ve Ziraat Tedrisatının İslahına Ait Kanun" çıkarılmıştır.

Bu kanunla Ankara'da Ziraat ve Veteriner Yüksek Öğretim kurumlarının açılması, gerekli donanımlarının temin edilmesi, gerekli tarımsal araştırmaların yapılması ve gerekirse dışardan bilim adamlarının getirilmesi, öngörülmüştür.

1928'de İstanbul Halkalı'daki Yüksek Ziraat Mektebi kapatılıp Ankara'da Ziraatte Yüksek Öğretim ve Araştırma yapacak bir kurumun açılmasına karar verilmiş ve Halkalı Yüksek Ziraat Mektebi öğrencileri de İstanbul Yüksek Orman Mektebi'ne aktarılmıştır.

Halkalı Ziraat Mektebi Alisi 1892 yılında ziraat öğretimine başlamış ve kapatılana kadar 36 yıl süre ile Ziraat Mühendisleri yetiştirmiştir. Öğretim süresi 4 yıl olup yatılı idi

1928 yılında Halkalı Yüksek Ziraat Mektebi kapatıldıktan sonra, Yüksek Ziraat Enstitüsü'nün öncüsü olarak 1930 yılında Keçiören yolu üzerindeki eski ziraat mektebi binasında 4 yıl yatılı eğitim veren "Ankara Yüksek Ziraat Mektebi" açılmıştır. Öğrenciler şimdi Meteoroloji Genel Müdürlüğü olan binada kalmakta idiler. İlk yıl Atatürk Orman Çiftliğinde staj yapılmakta idi.

¹ Bu tebliğ 11 Nisan 2003 günü Ç.Ü.Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümünde düzenlenen toplantıda sunulmuştur.

Yüksek Ziraat Enstitüsü Dönemi²

Bu okul öğretimini sürdürürken, 1928 yılında Yüksek Ziraat Enstitüsü'nün temeli o zamanki Ziraat Vekili Sabri Toprak tarafından atılmıştır.

1932 yılı sonbaharında, Yüksek Ziraat Enstitüsünde Rektör olarak görev alacak olan Prof.Dr. Falke gerekli hazırlıklar için Türkiye'ye gelmiş, daha sonra Enstitüde görev alacak profesörlerin tesbiti ve gerekli anlaşmaların yapılması için Almanya'ya dönmüştür..

Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsünün açılmasından 4-5 ay önce, 20.06.1933 tarih ve 2291 sayılı Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunun bazı önemli maddeleri aşağıya alınmıştır.

Madde 1. Ziraat Vekaletinin murakabesinde Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü kurulmuştur. Enstitü hükmi şahsiyetli, bağışlama ve vasiyetleri kabule ehil ve mülhak bütçe ile idare olunan bir amme müessesesidir (Enstitünün özerkliği, 1.6.1936 tarihinde çıkarılan 2984 sayılı kanunla kaldırılmıştır). Enstitünün malları ve tedris ve idare uzuvları da Devlet Memurları Hukukuna maliktir

Madde 2. Enstitü, Tabii İlimler, Ziraat, Baytar ve Ziraat Sanatları namıyla 4 fakülteden mürekkep bir müessesedir (daha sonra 18.6.1934 tarih ve 2524 sayılı kanunla İstanbul Yüksek Orman Mektebi' de Orman Fakültesi olarak Y.Z.E. bünyesine dahil edilmiş böylece fakülte sayısı beşe çıkmış, Baytar Fakültesi de sonradan Veteriner Fakültesi adını almıştır).

Madde 3. Enstitünün idare uzuvları:

1. Rektör,
2. Divan (Senato),
3. Tedris Heyeti (Öğretim Üyeleri Kurulu),
4. Enstitü Büyük Meclisi (Büyük Kurul),
5. Fakülte Meclisi (Fakülte Kurulu).

Madde 4. Rektörü Enstitünün intihap heyeti (seçim kurulu) seçer. Bu heyet, ordinaryüs ve profesörlerle, doçentlerden ve şube şefleriyle, asistanların rektör intihabından evvel aralarında seçecekleri üçer mümessilden, teşekkül eder.

Madde. 5. Rektör iki sene için seçilir. Seçme nisan ayında yapılır. Netice divan tarafından Ziraat Vekaletine bildirilir. Kararname ile ali tasdika konduktan sonra tamamlanır. Yeni rektör kabul ve tasdik olunmazsa seçim aynı suretle yeniden yapılır.

Madde 6. Rektör Enstitüyü temsil eder ve onu idare eder. Bütçeyi hazırlar. Fakülte meclisinden başka bütün meclislere ve divana reislik yapar. Bunların kararlarını tatbik eder.

Madde 7. Rektör, Dekan ve Divan azası olabilmek için Enstitüde en aşağı iki sene ordinaryüs olarak vazife yapmış olmak şarttır.

Madde 8. Divanı oluşturan organlar Rektör, Prorektör, Fakülte Dekanları ve her Fakülteden bir mümessilden ibarettir. Umumi katip (Genel Sekreter) divan toplantılarında bulunursa da rey hakkı yoktur. Protokolları idare eder

Kanun Üçüncü Kısım-İlim Uzuvları bölümünde, öğretim üyeleri ve yardımcılarının akademik yükselme basamaklarını 18. maddeye göre şöyle sıralamıştır.

- İkinci sınıf asistan,.
- Birinci sınıf asistan,
- Baş asistan,
- Şube şefi,
- İkinci sınıf doçent,
- Birinci sınıf doçent,

²Bu kısım Prof.Dr.Arif Akman'ın "Türkiye'de Ziraat Yüksek Öğretim Reformunun Anatomisi"i isimli eserinden derlenmiştir)

İkinci sınıf profesör,
Birinci sınıf profesör,
İkinci sınıf ordinaryüs,
Birinci sınıf ordinaryüs.

Yüksek Ziraat Enstitüsünün temelini zamanın Ziraat Vekili rahmetli Sabri Toprak atmış ise de bu bilim ve araştırma ocağının asıl gelişmesini ve batıdaki benzerleri gibi ve gerçekten çok modern bir biçimde donatılmasını sağlayan, 1931 de Ziraat Vekili olan ve bu görevi 1942 yılına kadar toplam 9 yıl sürdüren, Sayın Muhlis Erkmen olmuştur.

Yüksek Ziraat Enstitüsü 30 Ekim 1933 günü Başbakan İsmet İnönü, Ziraat Vekili Muhlis Erkmen, vekaletler mensupları, yüksek ordu erkanı, Alman Rektör Prof.Dr. Falke, Enstitüde görev alan alman profesörler, kordiplomatik ile öğrencilerden oluşan büyük bir kalabalık huzurunda törenle açılmıştır.

Bu törende Başbakan İsmet İnönü'nün yaptığı konuşma Enstitünün o dönemdeki bilimsel düzeyinin teşhisi açısından aynen aşağıya alınmıştır.

"Şimdi Yüksek Ziraat Enstitüsünü resmen açıyorum. Türkiye Cumhuriyeti bu enstitüyü vücuda getirmek için senelerden beri emek sarfetti. Bu enstitüyü, fakülteleriyle birlikte memleketi ziraatte ve baytarlıkta yüksek mühendisler yetiştirecek bir üniversite olarak tanıyoruz. Bu enstitü, memleketi gerek baytari sahada, gerek ziraat sahasında tetkik ve islah edecek tam manasıyla bir enstitü mecmuasıdır. Efendiler, Enstitüyü hükümetin aynı zamanda daima emniyetle istişare edeceği büyük bir Ziraat Erkanıharbiyesi tanıyoruz. Bütün ümit, bu enstitüde çalışacak ve yetiyecek adamların iyi öğrenmek ve memleketi hizmet etmek için sarsılmaz bir aşkla mücehhez olmalarındadır. Bu beklediğimiz bir ümit, bir temenni değil kendilerinin burada tahsil ederken yapmağa mecbur oldukları bir vazifedir. Bu vazifeyi ifa etmek, onlar için ne kadar büyük bir zevk olacaksa, bu vazifenin yapıldığını görmek de memleket için o kadar büyük bir teminat olacaktır. Burada yetiyeceklerin bundan beş on sene sonra memleketin mukadderatı üzerinde fikirleriyle, bilgileriyle müessir olacak büyük mütehasıs olduklarını görmek, bütün çekilen emeklerin, zahmetlerin karşılığı olacaktır. Yüksek Enstitünün büyük bayram gününde açılması, manasındaki yüksekliği ve genişliği anlatmaya vesile oldu. Ankara'nın bütün yüksek şahsiyetleri bu cemiyete şeref veriyorlar. Bütün beynelmilel yüksek temsil heyetleri ve diplomatik heyetlerin burada hazır bulunmasından dolayı teşekkür ederiz. Bilhassa dost ve çok yüksek Sovyet Heyetinin huzuru ile açılması bizim için bir memnuniyet ve şereftir. Bu enstitüde hoca olarak çalışacaklara candan muvaffakiyetler dilerim. Bu müessesede talebe olarak çalışacaklara şahsen gıpta ediyorum. Şimdi enstitüyü dolaştığımız zaman müessesenin tertibatından ve kıymetinden zevk duyacağınıza eminim".

Yüksek Ziraat Enstitüsü yalnız modern binaları ile değil aynı zamanda en modern araştırma ve tatbikat laboratuvarları, en modern öğretim ve araştırma araçlarıyla da çağdaş batı üniversiteleri düzeyinde idi. Enstitüde o zamana kadar ülkede hiçbir yüksek öğretim kurumunda olmayan atlıspor, buz hokeyi, tenis, dağcılık, güreş, jimnastik gibi çeşitli spor dallarında faaliyet gösterilmekte idi. Tüm öğretim üyeleri de yüksek maaşlarla Almanya'dan getirilmiş profesörlerden oluşmakta idi. Bu profesörlerin yanında genç, dinamik, yurt dışında yetişmiş, doktora yapmış, çok iyi Almanca bilen Türk yardımcıları bulunmakta idi. Böyle bir akademik yapı o dönemde diğer yüksek öğretim kuruluşlarına örnek olacak düzeyde idi.

Yüksek Ziraat Enstitüsünde ilk açılış yılında 22' si kız, 6' sı yabancı olmak üzere toplam 330 öğrenci bulunmakta idi.

Ziraat Sanatları Fakültesi yalnız Ziraat Fakültesi öğrencilerine ziraat teknolojisi alanında dersler verirken, Tabii İlimler Fakültesi de Ziraat, Orman ve Veteriner Fakültelerine temel bilim dersleri (F.K.B.) vermekte ve geniş çapta araştırma yapmakta idi.

Ziraat Fakültesinde başlangıçta aşağıdaki enstitüler yer almakta idi.

-Ziraat Ekonomisi Enstitüsü,	: Direktör Prof Dr. Friedrich Falke
-Bitki Yetiştirme ve İslahı Enstitüsü,	: Direktör Prof.Dr. Christiansen Weniger
-Meyvecilik, Bağcılık ve Sebzeçilik Enstitüsü,:	: Direktör Prof.Dr. Walter Gleisberg
-Zootečni Enstitüsü,	: Direktör Prof.Dr.Walter Spöttel
-Sütçülük Enstitüsü,	: Direktör Prof.Dr. Walter Spöttel
-Zirai Kimya Enstitüsü,	: Direktör Prof.Dr.Richard von der Heide ,Prof.Dr.Horn

- Suculuk ve Kültürteknik Enstitüsü, : Direktör Kurt Stüve, Prof.Dr.Oehler
-Ziraat Alet ve Makinaları Enstitüsü, : Direktör Prof.Dr.Friedrich Falke (vekalet)
-Ormancılık Enstitüsü, : Direktör Prof.Dr.Franz Haske

-Zirai Ders Verme Bilgisi, Psikoloji ve Pedagoji Enst: Direktör Matschenz

Zootekni Enstitüsü

Enstitünün müdürlüğünü 1933 den 1939 yılına kadar Prof.Dr.Walter Spöttel yapmıştır. Enstitü kadrosunda yer alanlar ise şube şefi olarak Dr.Kadri Bilgemre, şube şefi Dr.Selahattin Batu, Baş Asistan Dr.İbrahim Yarkın, 1.sınıf asistan Cemal Arıtman (genç yaşta bir kaza sonucu vefat etti) dir. Bir süre Süreyya Çakıroğlu ile Fuat Soydam da asistanlık yapmış ancak sonradan ayrılmışlardır.

1940 yılında 1938 yılı mezunlarından Orhan Düzgüneş, 1944 yılında 1938 mezunlarından Macit Eker, Y.Z.E. Zootekni Enstitüsü asistanlıklarına atanmışlardır. Yüksek Ziraat Enstitüsünün 1948 yılında kapatılarak Ziraat Fakültesinin Ankara Üniversitesine bağlanmasından sonra, 1949 yılında enstitüler yerine kürsüler kurulunca, 1946 yılı mezunlarından Rezan Şahinkaya ve Reşit Sönmez (1950 yılında), 1944 yılı mezunlarından Cemalettin Akpınar (1953 yılında), 1948 yılı mezunlarından Kemal Bıyıkoglu (1954 yılında) asistanlık görevlerine başlamışlardır.

1933 yılında Yüksek Ziraat Enstitüsü açıldığı zaman Sütçülük Enstitüsü Direktörlüğünü Zootekni Enstitüsü Direktörü Prof.Dr. Spöttel yapmakta idi. 1936 yılında Ekrem Rüştü İzmen Doçent olunca Sütçülük Enstitüsü Direktörlüğüne vekaleten atandı. .

Zirai Kimya Enstitüsü

Enstitü Müdürü ilk zamanlar Prof.Dr.Richard von der Heide idi. Daha sonra Prof.Dr.Horn enstitü müdürü oldu. Enstitü adeta üç şubeden kurulmuş sayılabilir. Bunlar; Toprak İlmi ve Bakteriyolojisi, Bitki Besleme ve Hayvan Besleme idiler.

Enstitü kadrosunda başlangıçta Toprak İlmi ve Bakteriyolojisi Şube Şefi olarak Kerim Ömer Çağlar, Bitki Besleme Şube Şefi olarak Halit Evliya, Hayvan Besleme Şube Şefi olarak İsfendiyar Esat Kadaster ve birinci sınıf asistan olarak da Sedat Kansu görev almışlardır. 1941 yılında, 1938 yılı mezunu Şükrü Bulgurlu asistan kadrosuna alınmıştır. Daha sonra da Kemal Göğüş asistan oldu.

Yüksek Ziraat Enstitüsü 15 yıllık bir hizmet süresinden sonra 1948 yılında bir kanunla kapatılıp Ziraat Fakültesi, 1946 yılında kurulan Ankara Üniversitesine bağlanınca, fakülte kürsü sistemine göre yeniden organize edildi. Zirai Kimya Enstitüsü de Toprak Bilimi, Bitki Besleme, Hayvan Besleme, Radyofizyoloji ve Toprak Verimliliği olmak üzere zaman içinde dört kürsüye ayrıldı. Enstitünün Akademik kadrosundaki öğretim üyelerinden Sedat Kansu, Şükrü Bulgurlu, Kemal Göğüş yeni kurulan Hayvan Besleme Kürsüsüne geçti, İsfendiyar Esat Kadaster, Remzi Akyıldız, Zirai Kimya Kürsüsünde kaldılar.

Hayvan Sağlığı Dersleri

Bu başlık altında yer alan Hayvan Sağlığı ve Hastalıkları, Doğum Bilgisi, Hayvan Anatomisi ve Fizyolojisi dersleri Veteriner Fakültesi öğretim üyelerinden Süreyya Aygün tarafından verildi.

Yüksek Ziraat Enstitüsünden Üniversitelere Geçiş

1946 yılında 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu çıkınca, Yüksek Ziraat Enstitüsünün de Üniversiteler Kanunu çerçevesine alınarak bir üniversiteye dönüştürülmesi fikri ve eğilimi ortaya çıktı.Zira Yüksek Ziraat Enstitüsü 5 fakültesi ile gerçekten üniversite yapısında bir bilim kuruluşu idi.

1936 yılında çıkarılan 2984 sayılı kanunla Yüksek Ziraat Enstitüsünün özerkliğinin kaldırılarak Tarım Bakanlığına tamamen bağlanması ve 1946 yılında çıkarılan 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu gereğince üniversite öğretim üyelerinden doçentlere 200, profesörlere 300 ve Ord.Profesörlere.400 lira olmak üzere verilen "Üniversite Tazminatı" da Enstitünün Üniversiteye dönüştürülmesi fikrini geliştiren etkenlerdendi.

1948 yılında Hasan Saka hükümeti "İnönü Ziraat Üniversitesi" kanun tasarısını parlamentoya sundu. Tasarı meclis Ziraat ve Millî Eğitim komisyonlarından aynen geçti. Ancak bütçe komisyonunda fakültelerin Ankara ve İstanbul üniversitelerinin bünyelerine alınmaları benimsendi. Ziraat ve Veteriner Fakülteleri Ankara Üniversitesine, Orman Fakültesi İstanbul Üniversitesine bağlandı. Ziraat Sanatları Fakültesi ve Tabii Bilimler Fakültesi Ziraat Fakültesi bünyesine alındı. Tasarı bu haliyle Meclis Genel Kurulunda kabul edilerek "Üniversiteler Kanununa Ek Kanun" adı altında 30.06.1948 tarih ve 5234 sayı ile kanunlaştı.

Böylece 1933 yılında açılan ve 15 yılda 850 Ziraat Yüksek Mühendisi yetiştiren Yüksek Ziraat Enstitüsü 1948 yılında tarihin sayfaları arasındaki yerini almış oldu.

Ankara Üniversitesi Senatosununun 1949 yılında aldığı bir kararla, Ziraat Fakültesi bünyesindeki Tabii Bilimler Fakültesi, Fen Fakültesi ile birleştirilmiştir.

Yüksek Ziraat Enstitüsü döneminde de mezun olan Ziraat Mühendislerinin büyük çoğunluğu Devlet kadrolarında görev yapmayı sürdürmüştür. Zira Bu enstitü hem Tarım Bakanlığına bağlı idi, hem de öğrencileri yatılı idi. Bu nedenle okulda verilen derslerin müfredatları da buna uygun olarak düzenlenmişti. Dersler genellikle ülke tarımının sorunlarına ağırlık veren bir içerikte idi. İşletme bazında konuların işlenmesi ve tarım işletmelerinin ekonomik şartlara göre kurulup işletilmesi ikinci planda idi.

Tarım Bakanlığı ve diğer ilgili kamu kuruluşları son zamanlarda öğrencilere burs vermeyi durdurmasına ve hatta yeni Ziraat Mühendisi almamasına rağmen bu gün dahi bu etki derslerin içeriğinde kendini hissettirmektedir.

Üniversitelerde Ziraat Fakültelerinin Gelişimi

Ankara Ziraat Fakültesi ana fakülte olarak, 1955'de kurulan Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesinin, 1957'de kurulan Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesinin, 1969'da kuruluş ve kadro kanunu çıkan ve 1970 yılında öğretime başlayan Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesinin öğretim üyesi ihtiyacını geniş ölçüde karşılamıştır.

Daha sonraki yıllarda kurulan diğer Ziraat Fakülteleri, öğretim üyesi ihtiyaçlarının önemli bir kısmını bu 4 fakülleden sağlamışlardır.

Bölüm Sistemi Lisans Eğitime Geçiş

Tarımda ihtisaslaşmanın önem kazanmasına paralel olarak Ankara Ziraat Fakültesinde de tek tip Ziraat Mühendisi yetiştirme yerine tarımın başlıca konularını dikkate alan bölümler esasına göre Ziraat Mühendisi yetiştiren eğitim sistemi benimsendi.

1953-1954 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde, lisans düzeyinde, genel tarım eğitimi yerine bölüm sistemine geçildi. İlk kurulan bölümler Bahçe Bitkileri Yetiştirme ve Islahı, Tarla Bitkileri Yetiştirme ve Islahı, Hayvan Yetiştirme ve Islahı ve Genel Zirai Bilgiler bölümleridir.

Sonraki yıllarda Ankara Ziraat Fakültesinde bölüm sayısı artarak 12'ye kadar çıktı. Daha sonra kurulan Diğer Ziraat Fakülteleri de aynı yolu izledi.

Bölümler şemsiyesi altına genellikle birden fazla kürsüler girmekte idi. Örneğin Hayvan Yetiştirme ve Islahı Bölümünde Zootečni Kürsüsü, Zirai Kimya Kürsüsü ve Besin Maddeleri ve Hayvan Besleme kürsüsü yer aldı.

Bu yeni sistemde de derslerin içeriklerinde ve planlanmasında, daha önceki devlet ağırlıklı eğitimden farklı bir eğitim sistemi uygulandığını söylemek güçtür.

Bölüm Sistemi Lisans Eğitiminde Zootečni Bölümünün Akademik Yapısı

Zootečni Bölümü esas itibarıyla 3 kürsüden oluşmakta idi. Bunlar. Zootečni Kürsüsü, Besin Maddeleri ve Hayvan Besleme Kürsüsü ve Zirai Kimya Kürsüsü idi.

Zootečni Kürsüsü

Zootečni Enstitüsü, 1948 yılında Yüksek Ziraat Enstitüsünün lağvedilmesi ve Ziraat Fakültesinin Ankara Üniversitesi bünyesine dahil olması ile Zootečni Kürsüsü adını aldı.

1953-1954 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinin bölüm sistemi lisans eğitime geçmesi ile Zootečni Bölümü 1953-1954 öğretim yılında ilk bölüm öğrencilerini aldı. Bu lisans eğitiminin getirdiği ek öğretim yükü nedeni ile kürsü, akademik kadrolarını takviye ihtiyacı duyarak yeni asistan alımını hızlandırdı.

Bu dönemde artık Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi kökenli asistanların alımı başladı. 1955 yılında 1953 mezunu Şaban Karataş, 1956 yılında 1955 mezunu Macit Özsan asistan olarak alındılar.

Daha sonraki dönem, genellikle bölüm mezunlarının asistan olarak alındıkları dönemdir. 1957 yılında ilk mezunlarını veren Zootečni Bölümünün ilk mezunlarından Erdoğan Pekel aynı yıl asistan olarak alındı.

Kemal Bıyıkoglu, Şaban Karataş ve Macit Özsan 1958 yılında yeni kurulan Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Kürsüsüne geçtiler.

1958 yılında, aynı yıl Zootečni Bölümü mezunu Lütfü Özcan asistan alındı. Daha sonra 1959 mezunu Osman Yavuz ve Sedat Aldemir, 1960 mezunu Ayhan Eliçin ve Tahsin Kesici, atandılar., Salim Mutaf, Riveyde Akbay (Ege Üniversitesi mezunu), M.Salih Çelikkale, sonraki yıllar asistan kadrolarına dahil oldular. 1966 yılı mezunu Erdoğan Tuncel aynı yıl asistan olarak atandı.

Sedat Aldemir Ankara Tavukçuluk Enstitüsünde görev alarak, daha sonra da Osman Yavuz Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğünde görev alarak kürsüden ayrıldılar ve Tarım Bakanlığı bünyesine geçtiler.

Salim Mutaf Ege Üniversitesi, Erdoğan Tuncel Uludağ Üniversitesi Kadrolarına geçtiler. Kürsü, geçen yıllar içinde yeni asistanları bünyesine alarak gelişmesini sürdürdü, bir taraftan da yeni kurulan Zootekni Kürsülerini öğretim elemanları ile desteklemeye devam etti.

Besin Maddeleri ve Hayvan Besleme Kürsüsü

Prof.Dr.Sedat Kansu, Ziraat Fakültesinin Ankara Üniversitesine bağlanmasından sonra kurulan bu kürsünün ilk başkanıdır.Doç.Dr.Şükrü Bulgurlu Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesine geçene kadar bu kürsüde görev yaptı. Asis.Dr.Kemal Göğüş, Asis.İ.Ethem Berkman Bölüm sistemi eğitim başladığında bu kürsüde anılan akademik görevlerde idiler. Daha sonraki dönemde Zootekni Bölümü 1957 yılı mezunlarından Metin Yeldan, Besim Görocağ asistan oldular. Onları 1959 yılı mezunlarından Rıfat Çalışkan, Necati Işık, Doğan Atay izlediler. Sonraki yıllarda yeni asistan alımları ile kadro genişledi.

Zirai Kimya Kürsüsü

Kürsü başkanı Prof.Dr.İsfendiyar Esat Kadaster'di. Asis.Dr.Remzi Akyıldız, Asis. Kamil Doğan kürsünün diğer akademik kadrolarını oluşturmuyorlardı.

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde 1953-54 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan bölüm sistemi lisans eğitiminde stajlar yaz aylarına çekilmiştir. Öğrenciler birinci yıldan itibaren, lisans eğitim programına başlayarak dört yıllık eğitim süresince aşağıdaki ders gruplarından, dersler almaya başlamışlardır. Bunlar:

A. Hazırlayıcı Dersler	(36 s.s.)
a) Mecburi Dersler	(28 s.s.),
b) Seçime Tabi Dersler	(8 s.s.),
B. Tamamlayıcı Dersler,	(54 s.s.)
a) Mecburi Dersler	(38 s.s.),
b) Seçime Tabi Dersler	(16 s.s.)
C. Bölüm Dersleri	(45 s.s.)
D. Pratik Çalışmalar	(20 s.s.)

Öğrenciler hazırlayıcı Dersleri tamamladıklarında “Hazırlayıcı Dersler İmtihan Belgesi”ni, Tamamlayıcı Dersleri bitirince de “Tamamlayıcı Dersler İmtihan Belgesi”ni almakta idiler. Sonraki yıllarda bu programlarda zaman içinde yeni düzenlemelere gidildiği gibi, diğer fakültelerde de benzer şekilde gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Bu değişikliklerden en önemlisi Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesince 1962-1963 öğretim yılında uygulamaya konan 5 yıllık lisans eğitimidir. Bu uygulama; 1967-1968 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde, 1969-1970 öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesinde, 1970-1971 öğretim yılında da Ankara Üniversitesi Adana Ziraat Fakültesinde başlamıştır.

2547 sayılı Üniversiteler Kanunu ile Üniversitelerde Lisans Üstü Eğitim veren enstitülerin kurulması sonucu Ziraat Fakültelerinde 4 yıllık lisans eğitimi ile Ziraat Mühendisliği, Yüksek Lisans Eğitimi ile de Ziraat Yüksek Mühendisliği ünvanı verilmeye başlanmıştır.

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesinde Lisans Eğitiminin Yapısı

Lisans eğitimine başladığı ilk yıllarında Ankara Üniversitesine bağlı olan Adana Ziraat Fakültesinde beş yıllık (on sömestre) lisans eğitimi aşağıdaki ders gruplarını içermekte idi:

I. Temel Bilim Dersleri	(44 s.s.),
II. Hazırlayıcı Dersler	(22 s.s.),
III. Ziraat Yüksek Mühendisliği Dersleri	(134 s.s.),
A. Temel Meslek Dersleri	(40 s.s.),
B. Bölüm Hazırlayıcı Dersleri	(44 s.s.),
C. Bölüm Dersleri	(50 s.s.).

Çukurova Üniversitesi Senatosunun 27.7.1976 tarih ve 97/6 sayılı kararı ile kabul edilen “Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Lisans ve Yüksek Lisans Öğretim Yönetmeliği” ile öğretim süreleri ikiye ayrılmış, dört yıllık öğretim ile Lisans (Ziraat Mühendisi), bir yıllık ilave öğretim ile Yüksek Lisans (Ziraat Yüksek Mühendisi) diploması alınmaya başlanmıştır. . Bu yeni düzenlemede:

Lisans öğretimi:

A-Temel Bilim Dersleri,

B-Ziraat Mühendisliği Dersleri,

1. Ziraat Mühendisliği Temel Dersleri,
2. Bölüme Hazırlayıcı Dersler,
3. Bölüm Dersleri,

C- Türk Devrim Tarihi ve T.C. Rejimi Dersi,

D- Yabancı Dil,

E- Uygulamalı Çalışmalar ve Staj,

F- Lisans Bitirme Tezi

Yüksek Lisans Öğretimi:

A- Ziraat Yüksek Mühendisliği Dersleri,

- a) Zorunlu Dersler,
- b) Seçmeli Dersler,

B- Seminer,

C- Yüksek Lisans Bitirme Tezi,

derslerini içermekte idi.

Daha sonraki aşamada, 2547 sayılı Üniversiteler Kanunu ile Tüm Ziraat Fakültelerinde, lisans öğretimi ve Yüksek Lisans Öğretimi birbirlerinden tamamen ayrılmış, Yüksek Lisans ve Doktora öğretimini birlikte içeren Fen Bilimleri Enstitüleri oluşturulmuştur.

Bugüne Kadarki Lisans Eğitiminin Genel Değerlendirmesi

Ziraat Fakülteleri Lisans Eğitiminde buraya kadarki gelişmeleri özetlersek:

1. Birinci aşamada tek tip eğitimin (1933-1952),
2. İkinci aşamada ise bölüm sistemi, sabit çoklu tip eğitimin (1953 den bugüne),

uygulandığını görürüz.

Program Sistemi Lisans Eğitime Geçiş

1999-2000 öğretim yılından itibaren Ziraat Fakültelerinde lisans eğitimi, program sistemine göre yeniden düzenlendi.

Bu yeni sisteme göre Ziraat Fakültelerinde Lisans Eğitimi:

1. Gıda Mühendisliği,
2. Peyzaj Mimarlığı,
3. Bitkisel Üretim,
4. Hayvansal Üretim,
5. Tarım Teknolojisi

Programları altında yapılmaktadır..

Yalnız, Bitkisel Üretim, Hayvansal Üretim ve Tarım Teknolojisi Programlarından mezun olan öğrenciler Ziraat Mühendisi unvanını almaktadırlar..

Programlarda 3 yıllık eğitimden sonra öğrenciler o programa dahil bölümlerden son 2 sömestre alt program dersleri adı altında seçmeli dersler almaktalar, bir alt programın açılabilmesi için en az 10 öğrencinin o alt programa başvurması, bir dersin açılması için de en az 10 öğrencinin o dersi seçmesi gerekmektedir.

Bölümlerin hangi alt programlarda yer alacakları kendi istemleri ve Fakülte kurulunun kararı ile belirlenmektedir. Ancak her bölüm yalnız bir programda alt program açabilmektedir.

Program sistemi lisans eğitimi Uygulamanın ilk yılı 1999-2000 girişli öğrencilerle başlamıştır. Halen sistem 2002-2003 girişli öğrencileri de kapsayacak şekilde gelişirken bölüm sistemi eğitim de sona ermiştir.

Bu yeni sistemin oturabilmesi için zamana ihtiyaç vardır. Özellikle dört yıllık bir öğretimi, başından sonuna izlemek ve ona göre kapsamlı değerlendirmeler yapmak, iyileştirmelere ya da yeni düzenlemelere buna göre yönelmek yararlı olacaktır.

Ancak dört yıllık bir dönem biter bitmez, hatta bu dönem bitmeden, gerekli değerlendirmeleri yeteri kadar yapmadan, yeni bir sisteme hemen başlamanın, geçmişte yaşanan sorunlar da dikkate alınırsa, sakıncalı olacağı endişesini taşımaktayım.

2003-2004 Öğretim yılından itibaren geçerli olacağı anlaşılan yeni sistem bir ölçüde 1953-1954 yılında uygulamaya konan bölüm sistemi eğitime dönüşür.

Gelecek için Düşünceler ve Öneriler

a) Ziraat Fakülteleri ile ilgili olarak

Ziraat Fakültelerinin, Devlete bürokrat-teknik eleman yetiştiren kuruluşlar dönemini aştığını rahatlıkla ifade edebiliriz. Ziraat Mühendisleri artık kamu yerine daha çok özel sektörde, piyasa için üretim yapan özel tarım işletmelerinde ağırlıklı olarak görev alacaklardır. Tarımda modern tekniklerin kullanılmasına paralel olarak artacak entansifleşme , işletmelere yüksek ekonomik gelir sağlayacak, bu da tarım işletmelerinde, diğer ticari işletmelerde olduğu gibi, profesyonel teknik eleman kullanımını teşvik edecek, hatta zorunlu kılacaktır. Teknik elemanların (Ziraat Mühendislerinin) bu işletmelerde başarılı olmaları, eğitim sisteminin buna göre geliştirilmesi ile daha da artacaktır.

Eğitim sistemi yeniden yapılanırken derslerin ve içeriklerinin de yeniden ele alınması ve formatlanması gerekir. Burada esas alınacak kriter Ziraat Mühendisliği Kanunu'nda (13 Mayıs 1960 tarih, 10504 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 7472 sayılı kanun) ve Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük'te (24 Ocak 1992 tarih ve 21121 sayılı Resmi Gazete) yer alan tanımlamalara uygun derslerin ve içeriklerinin hazırlanmasıdır.

Ziraat Mühendisliği Kanununa göre Ziraat Mühendisleri ***“mesleki iştigal veya ihtisas sahaları dahilinde olmak üzere araştırma, iskan, yetiştirme, toprak muhafaza, zirai mücadele, ziraat alet ve makinaları, bahçe mimarisi, toprak tasnifi, toprak-su, gıda, yem, kimyevi gübre, nebat tahlilleri, teknoloji, zootekni, zirai ekonomi gibi bilumum zirai hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya, lisans aldıkları veya ihtisas yaptıkları sahalara ait keşif, plan ve projeleri hazırlamaya ve tatbik etmeye, bütün bu sahalarda gerekli kontrol, muayene, ekspertiz, ehliyükuf işlerini görmeye, raporlar tanzim etmeye, zirai danışma büroları ve laboratuvarları açmaya, hususi müessese ve işletmeler kurmaya ve idare etmeye veya bunların mesul müdürlüğünü ifaya selahiyetlidirler”***. Bu tanıma göre Ziraat Mühendisleri, bitkisel ve hayvansal kökenli tarım ürünlerini, bir tarım işletmesinde, en yüksek ekonomik gelir sağlayacak şekilde üretecek bilgi ve tekniğe sahip olmalıdırlar. Okutulacak derslerin de bu kapsamda olması gereklidir.

Özellikle tarım işletmeleri için proje yapma, fizibilite etüdü hazırlama, ve işletmeleri buna göre yönetme ya da denetleme bilgilerini, tarımsal organizasyonları, tarım mevzuatını, tarımsal kıymet takdirini içeren derslerle eğitim programları takviye edilerek düzenlenmeli, eğitim- öğretimde bilgisayar öğretimi ve kullanımı yoğunlaştırılıp yaygınlaştırılmalı, bu programlarda ayrıca uygulamaya da ağırlıklı olarak yer verilmelidir.

Zira, Ziraat Fakültelerinin eğitim-öğretim yanında araştırma ve uygulama ile ilgili görev ve sorumlulukları da vardır. Son yıllarda fakültelerimizin araştırma ve uygulamaya, eğitim-öğretime nazaran daha az yer verdikleri gözlenmektedir. Bunda Ek ders ücretlerinin etkisinin büyük olduğu kanısındayım.

Fakültelerin uygulama ile ilgileri, hem derslerin uygulamalı olarak yapılacağı Fakülte uygulama alanlarının tesisi ve hem tarımla ilgili fakülte dışı uygulayıcı çevrelerle ilişkileri ifade etmektedir. Her Ziraat Fakültesinin yeterli büyüklükte, gerekli modern donanımlı, eğitim, araştırma ve uygulama çiftliğine ihtiyacı vardır. Bununla ilgili olarak tüm ziraat fakültelerini kapsayacak şekilde standart yapılanma ve uygulamaları

içeren, fakültelerin bulunduğu tarımsal ve ekolojik ortamı da dikkate alacak elastikiyette, bir yönetmelik hazırlanmasında yarar görmekteyim.

Fakültelerin tarımsal çevrelerle ilişkileri, belli bir esasa oturtulmadığından, fakülteden fakülteye ve fakültelerde yöneticilere bağlı olarak bu ilişkiler çok büyük değişiklikler göstermektedir. Bu ilişkilerin de Fakülteler arasında bir sisteme oturtulmasında yarar görmekteyim. Bu sistem, Fakülte, Tarım Bakanlığının il düzeyindeki örgütleri, çiftçi örgütleri, tarıma dayalı sanayi kuruluşları örgütleri, tarıma girdi sağlayan kuruluş örgütleri ve benzeri birimlerin temsil edileceği, periyodik olarak toplanan danışma kurulları, ihtisas grupları ve benzeri aktivitelerle bilgi akışını ve tarımsal sorunların daha kolay ve çabuk çözümünü sağlayabilir. Bu amaçla Üniversitelerarası Kurul, Tarım Konseyi, aracılığı ile Ziraat Fakültelerinin uygulayacakları sistem çalışmaları yapılabilir.

Fakültelerin üzerinde önemle durmaları gereken diğer bir konu da Bölgesel, Ülkesel ve Uluslararası tarımsal projelere (gerek araştırma ve gerekse uygulama düzeyinde) gereken ilginin gösterilmesi ve katılımın sağlanmasıdır.

Unutmamalı ki yıllar önce tarımda gelişme sağlamak için her ilin bir ziraat meslek okulu talebi, son yıllarda Ziraat Fakültesi talebine dönüşmüş ve bunun sonucu, gerekli altyapı ve akademik kadrolar oluşturulmadan açılan çok sayıdaki Ziraat Fakülteleri, bir kısmı yeterli teknik bilgi ile donatılmayan fazla sayıda Ziraat Mühendislerini ülke sathına yaymış, çevresine de tarımsal etkinlikler bakımından fazla bir katkı getirememiştir. Ziraat Fakültelerinin sayısal olarak artışı ve buna paralel olarak çok fazla sayıdaki Ziraat Mühendisi mezun edilmesi, bazı Avrupa Ülkelerinde seneler önce yaşandığı gibi, ülkemizde de gelecekte Ziraat Fakültelerinin sayılarının azaltılması ya da başka bilim alanlarına yönlendirilmelerini gündeme getirebilecektir. Zaten program sistemi eğitim ile bunun ilk adımları da atılmaya çalışılmıştı.

Ziraat Fakültelerimizde ihmal edilen bir konuda Zirai Meteoroloji'dir. Bu konuda Prof.Dr.Ümran Emin Çölaşan'dan sonra bilim adamı yetiştirmememiz, hatta bu konuda bir akademik birim oluşturamamamız bir kayıp olarak söylenebilir. Zira tarım, meteoroloji ile en yakından ilgili mesleklerden biridir. Her Ziraat Mühendisinin bu konuyu yeterince bilmesi gerekir.

İhmal edilen diğer bir konu ise çevre ile ilgili sorunlardır. Bu kapsamda çeşitli fakültelerde Çevre mühendisliği ile ilgili programlar açılırken su, toprak, bitki örtüsü, tarımsal döngüler bakımından mesleğimizi ilgilendiren çevre ile ilgili pek çok konuda Ziraat Fakültelerinin pasif kalmaları üzücüdür. Programlarına çevre ile ilgili bir iki ders koymak yeterli değildir. Gelişmiş ülkelerde Ziraat Fakülteleri Çevreyi de kapsayacak şekilde eğitimlerini genişletmekte hatta Fakülte isimlerini Ziraat ve Çevre Fakülteleri olarak değiştirmektedirler.

Ziraat Fakültelerinin içinde bulunduğu coğrafi konum, araştırma ve uygulama alanlarının yeterli teknolojik donanımı, akademik kadroları, eğitimde kullandıkları teknik ve teknolojiler, yetiştirecekleri öğrencilerin kalitelerini etkiler. Coğrafi konum bakımından Akdeniz ve Ege kuşağı büyük bir avantaja sahiptir. Bu bölgelerde entansif ve polikültür tarım yaygındır. İşletmelerin gelirleri diğer bölgelere göre çok daha yüksektir. Yakın gelecekte bu gelir düzeyi daha da artacaktır. Zira artan nüfus ve yükselen hayat standardı tarım ürünleri tüketimini kamçılacaktır, özellikle tarıma dayalı sanayiinin kaliteli ve bir örnek tarım ürünleri talepleri çok yükselecektir. Ziraat Mühendislerinin bu ekolojilerde tarıma, tarıma dayalı sanayie ve tarım işletmelerine katkıları çok daha etkin olur. Bu coğrafyada özellikle proje mühendisliği, danışmanlık ve tarım işletmesi yönetimi, başta gelen çalışma alanları olabilir. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi bu bakımdan çok büyük bir avantaja sahiptir. Bunun çok iyi kullanılmasında ve değerlendirilmesinde yarar vardır.

Ziraat Fakültelerimizde Lisans düzeyinde Tarım Tarihi dersi'nin okutulmasında yarar görmekteyim. Zira bu eğitim diğer meslek gruplarında da verilmektedir. Kaldığı Türk toplumunun bu konuda zengin bir geçmişi bulunmaktadır. Dünya Tarım Tarihi incelendiğinde Türklerin bitki ve özellikle hayvan yetiştirmeyi bildikleri, batı yönündeki göçlerle bunları Anadolu'ya, Akdeniz havzasına ve Avrupa'ya yaydıkları, Mezopotamya medeniyeti ve Etiler'den zamanımıza ulaşan kitabeler ve kalıntılardan anlaşılmaktadır (Şenocak, C.Yayım ve Haberleşme).

b) Zootečni Bölümleri İle İlgili olarak

Zootečni Bölümlerinin çevrelerindeki Damızlık Hayvan yetiştiricileri Birlikleri ile çok yakından ilgilenmeleri uygun olacaktır. Bu birliklerin sağlıklı olarak toplayacakları veriler hayvan ıslahı, hayvan yetiştirme teknikleri ve hayvanların rasyonel beslemeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Keza Damızlık Hayvan Yetiştiricileri Merkez Birliği ile ilişkilerin de üst düzeyde tutulmasında yarar vardır. Bu örgütlerin Batı Ülkeleri standartlarında çalışabilmeleri için Zootečni Bölümlerinin bilimsel ve teknik yönden desteklerine gereksinme vardır. Tüm batı ülkelerinde hayvancılığın gelişmesinde bu tür birliklerin katkısı büyük olduğu gibi bunların bu günkü düzeye gelmelerinde de Zootečni Bölümlerinin hizmetleri büyüktür. Bu hizmetler hem bölümlerin doğrudan bilgi desteği ve hem de yetiştirdikleri ve bu örgütlerde istihdam edilen teknik elemanlar ile gerçekleşmektedir. Bu konuların ayrıntılı olarak incelendiği Hayvancılık Organizasyonları dersinin önemi

büyüktür. Keza hayvancılık mevzuatlarının bilinmesi, yeni çıkan mevzuatların takibi irdelenmesi, yorumlanması, yeni mevzuat tekliflerinin geliştirilmesi veya mevcut mevzuatın eksikliklerinin belirlenmesi ve düzeltilmesi bakımından da bu derse gereksinme vardır. Kaldığı Zootečni Bölümü mezunlarının çalışma alanlarının öğrenilmesi ve Zootečni mezunlarının istihdamı bakımından da bu ders önemlidir.

Hayvansal Üretimde Projelendirme Teknikleri dersi, Zootečni dalında Ziraat Mühendisliği formasyonunun en önemli unsurlarından biridir. Mesleğimizin karşılaştığı sorunların başında, proje mühendisliği fonksiyonunu yeteri kadar yerine getiremememiz gelmektedir. Bu konuda bilim adamı yetiştirmemiz de Zootečni Bölümlerimiz için çok yararlı olacaktır.

Zootečni Bölümlerimizin yurt içindeki ve yurt dışındaki hayvancılıkla ilgili bilimsel ve teknik gelişmeleri yakından takip etmeleri çok önemlidir. Bu nedenle yurt dışındaki bilimsel toplantılara katılmak, yurt dışındaki bilim kuruluşları ile müşterek projeler yürütmek, yurt dışına bilim adamı yetiştirmek üzere eleman göndermek önem kazanmaktadır. Yurt içinde zootečni alanında genel ve özel amaçlı bilimsel toplantılar düzenlenmesi, yurt içindeki ve dışındaki zootečni ile ilgili bilimsel gelişmeleri izlemek ve bilgi akışını sağlamak bakımından çok önemlidir. Zootečni Bölümleri arasındaki bilimsel işbirliği de ihmal edilmemesi gereken konuların başında gelmektedir. Bilim adamı desteği, bilgi akışı, kaynak kullanımı, müşterek projeler, müşterek yayınlar, müşterek uygulamalar hep bu işbirliklerinin sonucu oluşurlar.

Zootečni eğitiminde üzerinde en fazla durulması gereken hususlardan biri de uygulamalardır. Zootečni Bölümlerinde okutulan derslerin önemli bir kısmı uygulamaya dayanmaktadır. Bu uygulamaların yönetmeliklerde ve ders programlarında da yer alarak muhakkak gerçekleştirilmesi, bunlar için gerekli uygulama kitaplarının hazırlanması, müfredatların oluşturulması gerekir. Uygulama bakımından olanakların en fazla olduğu fakülte Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi olduğu gibi Zootečni alanında da uygulama bakımından en donanımlı Bölüm Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümüdür. Bu olanakların çok iyi değerlendirilmesi ve hatta gelişen bilimsel şartlar dikkate alınarak daha da artırılması uygun olacaktır.

Hayvan Genetiği (hayvan ıslahı, hayvan biyoteknolojisi, gen mühendisliği), İstatistik, Bilgisayar teknolojisi, yirmibirinci yüzyılda daha da önem kazanacak bilim alanlarıdır. Bu alanlarda bilim adamı yetiştirmek, eğitim, öğretimi ve araştırmaları geliştirmek önem kazanmaktadır.

Bilim adamlarımızın devamlı olarak, hayvancılıkta ileri gitmiş ülkelerin eğitim öğretim programlarını izlemeleri, akademik bünyeleri incelemeleri, lisans ve lisans üstü dersleri ve içeriklerini, araştırma projeleri ve master ve doktora konularını değerlendirmelerinde yarar vardır.

Bilindiği gibi bilim kuruluşlarının araştırmaları, temel ve uygulamalı araştırmalar olmak üzere sınıflandırılmaktadır. Temel araştırmalar için Zootečni alanında çok donanımlı laboratuarlara ve tesislere gereksinme vardır. Muhakkak her bilim kuruluşu olanakları ölçüsünde her iki araştırma grubuna da önem verecektir. Ancak hala ülkemizde uygulamalı araştırmaların yeteri kadar yapıldığı kanısında değilim. Özellikle özel teşebbüse ait tarım işletmelerine dayalı uygulamalı Zootečni araştırmalarına ağırlık verilmesi yararlı olacaktır. Bu araştırmaların bir kısmının da ilgili diğer bölümlerle müştereken yürütülmesi planlanmalı, böylece Zootečni ile diğer tarımsal konular arasındaki bağ da geliştirilmelidir.

Son olarak Zootečni Bölümleri bünyesinde bulunan anabilim dalları arasındaki eşgüdüm de üzerinde önemle ve hassasiyetle durulması gereken hususların başında gelmektedir. Bu eşgüdüm, lisans ve lisans üstü eğitimde, araştırma ve uygulamalarda mutlaka yer almalıdır.